

VI-VII
N 20-25
Без.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ XXXVI

№ 20 (1003)

12 ЧЕРВНЯ

1970 р.

Ціна 2 коп.

ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ

В травні відбулось останнє в цьому навчальному році заняття школи молодого комуніста. Слухачами школи, яка створена за рішенням парткому, є кандидати в члени КПРС, молоді комуністи, а також комсомольські активісти, які готуються до вступу в партію.

Згідно програми слухачам було прочитано цикл лекцій, присвячений історико-партійним, філософським і організаційно-партійним темам, питанням світового комуністичного і робітничого руху, світової системи соціалізму, внутрішньої і зовнішньої політики СРСР. Крім лекцій програма занять передбачає проведення теоретичних конференцій, а також зустрічі з ветеранами партії і керівними партійними і радянськими працівниками міста та області.

За чотири місяці в школі проведено чотири заняття, на яких були заслухані такі доповіді: «В. І. Ленін і боротьба за створення партії нового типу» (доцент Б. М. Меламед), «Сучасний комуністичний і робітничий рух і питання ідеологічної боротьби» (кандидат філософських наук Р. А. Личковський), «Науково-технічний прогрес в дослідженні космосу і політичні завдання» (членкореспондент АН УРСР професор В. П. Цесевич) та ін.

Заняття викликали жвавий інтерес у слухачів, привели до творчого обговорення піднятих лекторами питань.

Школа молодого комуніста працює перший рік. Багато ще треба буде зробити. Нещодавно на засіданні парткому університету робота школи була піддана серйозному аналізу. Прийняте рішення, яке зобов'язує партійні бюро факультетів підписати відбір слухачів в школу молодого комуніста, здійснювати постійний контроль за відвідуванням занять слухачами.

С. АППАТОВ,
заступник голови Ради школи молодого комуніста.

СЕСІЯ НА МЕХМАТІ

Настав червень. Місяць, що завершує навчальний рік. Найвідповідальніший. Хвилюючий і напружений для всього колективу, в тому числі і для механіко-математичного факультету. Для нього особливо, бо за результатами успішності зимової екзаменаційної сесії він не рахується в числі кращих.

Яка ж картина залікової сесії на факультеті в цьому семестрі?

Як свідчать відомості, складають студенти заліки, в основному, непогано. Першокурсники, які дають, як правило, найбільший процент незадовільних оцінок, цього разу заліки складають добре. Вже майже весь курс склав іноземну мову, історію КПРС, психологію. Непогані оцінки і з спеціальних дисциплін. Деякі групи вже скла-

ли матаналіз, вищу алгебру та аналітичну геометрію.

Як і належить, успішно склали свої останні університетські заліки п'ятикурсники і зараз готуються до державних іспитів та до захисту дипломних робіт.

Є на механіко-математичному факультеті група, яка достроково складає сесію. Це — члени будівельних загонів, студенти другого та третього курсів. 19 другокурсників, наприклад, успішно склали іспит з фізики, а третьокурсники — з іноземної мови.

Дещо про четвертокурсників. Треба відзначити групу теорії захистили курсові роботи. З 19 робіт 9 оцінено на «відмінно», 9 — на «добре».

Усі четвертокурсники склали залік з наукового комунізму, показавши добрі та відмінні знання.

Всесоюзна конференція хіміків

З першого по п'яте червня в університеті проходила Всесоюзна наукова конференція з питань динамічної стереохімії і конформаційного аналізу. Ця проблема — одна із самих цікавих і перспективних в сучасній хімічній науці. Суть її полягає в тому, що дослідники прагнуть виявити реальну геометрію молекул органічних речовин, її динамічні зміни і вплив цих просторових факторів на властивість вказаних речовин.

Дана конференція — визначна подія для нашого вузу. Для участі в ній прибули дослідники з Москви та Ленінграда, Києва та Казані, Тбілісі та Харкова, Дніпропетровська та Ростова, Саратова та Іркутська, Владивостока та Алма-Ати, Мінська та Донецька, а також багато інших наукових центрів.

Серед учасників конференції була також О. Д. Ульянова (Московський державний університет) — дочка брата В. І. Леніна Дмитра Ілліча Ульянова.

На конференції було заслухано 8 пленарних та 92 секційних доповіді, з якими виступили співробітники АН СРСР і союзних республік та вузів.

Серед доповідачів і делегатів — член Президії АН УРСР академік Л. М. Литвиненко, лауреат Ленінської премії професор М. Є. Вольпин, лауреат премії Ленінського комсомолу професор В. Д. Походенко, професори М. С. Зафіров (Москва), Ю. Ю. Самитов (Казань), В. Ф. Лаврушкін (Харків), В. Ф. Кучеров (АН СРСР), Т. І. Темникова (Ленінград), І. П. Білицька (Москва), В. А. Пальм (Тарту).

В університеті протягом ряду років інтенсивно ведуться стереохімічні дослідження. Саме тому наше місто стало місцем проведення важливої наукової наради. Хіміки Одеського університету виступали на конференції з 2 пленарними та 6 секційними доповідями.

Конференція пройшла в атмосфері творчої роботи. Її учасники підбили підсумки дискусій, прийняли рішення, спрямоване на дальший розвиток хімічної науки.

У рішеннях, зокрема, відзначено високий рівень розвитку досліджень в галузі стереохімії в Одеському університеті. Конференція визнала за доцільне порушити перед відповідними організаціями клопотання про створення в університеті проблемної лабораторії, яка вивчала б питання стереохімії і фізіологічної активності органічних сполук.

Одобрено ініціативу університету про видання на його базі всесоюзного міжвідомчого наукового збірника з питань стереохімії періодичністю випуску 3—4 номера на рік.

Учасники конференції вирішили ввійти з пропозицією в МВССО СРСР про необхідність розширення теоретичних курсів з стереохімії і конформаційного аналізу в учбових планах університетів. Вирішено звернутися до Президії АН СРСР, МВССО СРСР з проханням про поліпшення обладнання лабораторій, що займаються дослідженням стереохімічних проблем сучасними спектральними і радіоспектроскопічними приладами, а також препаративними та аналітичними газо-рідкими хронатографами.

В ПАРТКОМІ ОДУ

На засіданні партійного комітету університету, що відбулося 3 червня ц. р. було розглянуто такі питання:

1. «Про роботу комсомольської організації університету» (інформація секретаря комітету комсомолу тов. Ткаченка, доповідь голови комісії по перевірці роботи комсомольської організації тов. Єльчанинова); 2) «Про хід підготовки до виборів у Верховну Раду СРСР» (інформація заступника секретаря парткому тов. Світличного); 3) «Про формування студентських будівельних загонів» (інформація секретаря комітету комсомолу тов. Ткаченка); 4) «Про організацію оздоровлення студентів-іноземців, які навчаються в ОДУ» (інформація методиста по роботі з іноземними студентами тов. Гончарука).

Розглянувши перше питання порядку денного, партком відзначив, що комсомольська організація університету у своїй діяльності керується постановою ЦК КПРС «Про 50-річчя ВЛКСМ», постановами Пленумів ЦК ВЛКСМ та ЦК ЛКСМУ. Комсомольська організація надає значну допомогу парткому та ректорату в підготовці висококваліфікованих спеціалістів, в ідейному загартовуванні юнаків та дівчат. Робота комсомольської організації активізувалась у зв'язку з святкуванням 50-річчя ВЛКСМ та 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. Переможцями в соціалістичному змаганні стали перша група третього курсу українського відділення філологічного факультету та четвертий курс історичного факультету. Добре працює лекторська група з числа студентів, яка визнана кращою серед лекторських груп вузів міста і нагороджена грамотою ОК ЛКСМУ.

Майже всі юнаки та дівчата успішно склали Ленінський залік. Проте, у роботі комсомольської організації є ряд недоліків. Це не всі члени ВЛКСМ показують приклад в навчанні та дисципліні. Не всі студенти ліквідували своєчасно академзаборгованість, з боку окремих студентів мали місце аморальні вчинки на фізичному, хімічному та інших факультетах.

В результаті послаблення ідейно-виховної роботи серед студентів знизилась успішність на механіко-математичному, хімічному, геолого-географічному, фізичному факультетах. Лише у 1968/1969 навчальному році було відраховано зі складу студентів 31 чоловік, у тому числі 16 — за неvistигання.

В ряді випадків не здійснюється достатній контроль з боку комітету ЛКСМУ за виконанням власних рішень.

Низький процент комуністів в бюро комсомольських організацій факультетів.

Партком зобов'язав партійні бюро факультетів та комітет ЛКСМУ університету усунути відмічені недоліки.

Партійний комітет прийняв відповідні рішення з інших питань порядку денного.

БЕСІДА В КЛУБІ ВИБОРЦІВ

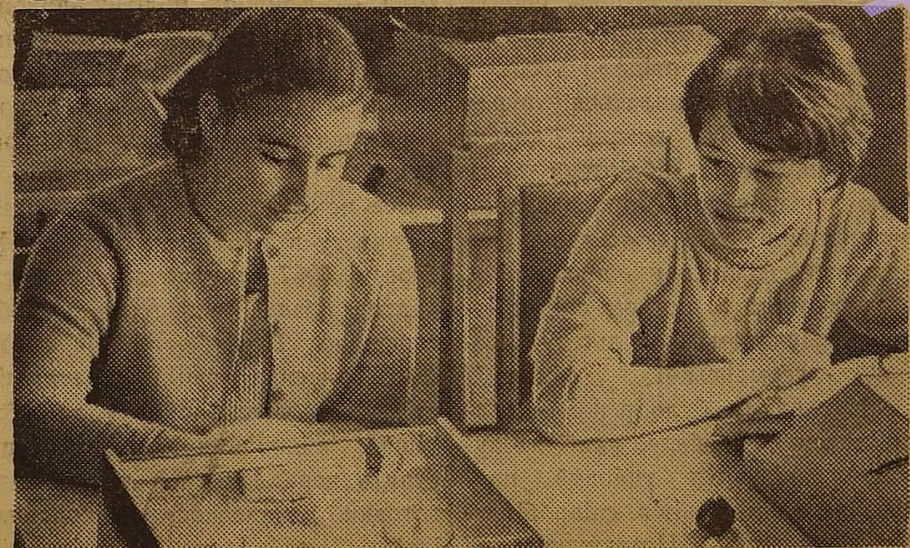

ської влади та 100-річчя з дня народження В. І. Леніна.

Особлива увага звертається на посилення роботи з виборцями. З цією метою проводяться вечори запитань і відповідей, зустрічі з новаторами виробництва. Обговорюються важливі події, що відбуваються у нашій країні. Так, з молодими виборцями вивчаються матеріали XVI з'їзду ВЛКСМ, який нещодавно закінчив свою роботу.

Днями у клубі виборців відбулась бесіда на тему: «Депутатська діяльність В. І. Леніна», яку провів доцент університету О. Олександренко. Бесіда викликала жвавий інтерес у слухачів. Виборці дали чимало запитань, на які вчений дав ґрунтовні відповіді.

Чим ближче до дня виборів, тим більше поживлення панує у клубі політико-масової роботи. Високе політичне і трудове піднесення, викликане святкуванням 100-річчя з дня народження В. І. Леніна, характерне для усієї передвиборної кампанії.

Студентки I курсу мехмату В. Мамотенко, Р. Шполер перед іспитом з німецької мови. Фото Ю. САВЧУКА.

З ПАРТІЙНОЮ ПРИСТРАСНІСТЮ

(із зборів комуністів університету)

17 травня ц. р. газета «Правда» надрукувала статтю «Идержки доверчивости», у якій викрито причини, що негативно впливали на учбовий процес та виховну роботу в університеті. Як наслідок цих причин, Одеський університет за станом успішності зайняв серед вузів міста п'ятнадцяте місце.

Нещодавно на партійних зборах комуністи університету обговорили статтю «Правды», накреслили заходи по поліпшенню учбово-виховної роботи в цілому.

З доповіддю на зборах виступив секретар партійного комітету університету професор О. В. СУРИЛОВ.

— Одеський державний університет, — сказав О. В. Сурилов, — є одним з найстаріших вузів країни. У його стінах навчається майже 12 тис. майбутніх спеціалістів, працює близько 2500 викладачів, наукових співробітників, осіб учбово-допоміжного персоналу та ін. За останні роки в університеті відкрито ряд нових кафедр, наукових лабораторій, створено юридичний факультет, збільшилась кількість докторів та кандидатів наук, яка складає відповідно 50 та 250 чоловік.

З непоганими показниками в учбово-виховній роботі зустрів колектив вузу ленінський ювілей. Досить сказати, що на честь 100-річчя з дня народження В. І. Леніна вченими університету підготовлено 26 монографій, наукових та науково-методичних збірників, підготовлено до захисту 13 докторських та 63 кандидатських дисертації, проведено 11 міжвузівських конференцій, наукових сесій, виконано науково-дослідних робіт згідно договорів з підприємствами на суму 929 тис. крб. Успішно пройшли дні Одеського університету на ВДНГ в Москві. За досягнення в галузі науки адміністрація виставки нагородила університет Дипломом Пошани.

Однак, підкреслює тов. О. В. Сурилов, успіхи в навчально-виховній роботі не задовольняють тих вимог, що стоять перед колективом вузу. Успішність студентів, якість їх підготовки все ще є низькими.

Це у першу чергу пояснюється тими перекрученнями і прорахунками, які мали місце у практиці керівництва університетом з боку його колишнього ректора професора О. І. Юрженка.

Протягом тривалого часу колишній ректор ставав на шлях грубого адміністрування, що призводило до багаточисленних конфліктів з партійним комітетом та громадськими організаціями вузу. Порушуючи принципи поєднання одноособового керівництва з колегіальністю, колишній ректор університету О. Юрженко культивував непридатну практику фаворитизму, яка виражалася у висуненні на керівну роботу осіб, які за своїми суб'єктивними якостями не відповідали високим вимогам, що ставляться перед керівниками. На посаду директора наукової бібліотеки ним було призначено Кирилова, який протиставив себе колективу, порушував фінансову дисципліну, не рахувався з думкою співробітників. Деканом факультету романсько-германської філології О. Юрженком було рекомендовано доцента Сорбале, який не зміг організувати учбовий процес, втратив довіря співробітників факультету. Незважаючи на

це, професор Юрженко, як ректор, не робив з цього ніяких висновків, більше того, ігнорував думку громадськості факультету, що негативно впливало на учбово-виховний процес.

Не зміг забезпечити достатнього керівництва хімічним факультетом його колишній декан професор С. Іванчов. Безпринципність у керівництві факультетом допускав і декан філологічного факультету доцент А. Жаборюк. І т. Іванчов, і т. Жаборюк втралили контакт з громадськістю факультетів, не рахувалися з думкою його співробітників, часто ставали на шлях підлабуництва перед ректором. Це спонукало партійний комітет і ректорат університету доручити керівництво хімічним факультетом Н. Д. Оленович, філологічним — І. М. Дузо.

Неправильний підхід до кадрів з боку колишнього ректора сприяв тому, що чимало здібних і талановитих вчених залишили університет. Це, звичайно, негативно позначилося на навчально-педагогічному процесі. Університет вимушені були залишити доценти тт. Шатух, Дмитрієвський, Ружейников та інші.

Тов. О. В. Сурилов наводить факти ігнорування колишнім ректором думки партійного комітету, проректорів, деканів, завідуючих кафедрами. Яскравим прикладом цього, говорить секретар парткому, може бути формування вченої ради юридичного факультету, до складу якої за наказом ректора увійшли люди, відомі своєю аморальністю.

Суб'єктивізм колишнього ректора професора О. Юрженка, а також недостатня єдність та принциповість деяких членів парткому породили в університеті обстановку інтриг, наклепів на чесних трудівників у різних партійних та державних інстанціях. В університеті протягом останніх років спостерігалась частина, невинуватна заміна керівників різних ланок. Роль провідних вчених університету нерідко припинювалась.

Таке становище призвело до зниження академічності, а інколи — і рівня підлітково-виховної роботи, і в кінцевому рахунку, до погіршення якості підготовки кадрів, у тому числі й науково-педагогічних через аспірантуру.

Все це викликало занепокоєння і тривогу в партійних органах. У березні 1967 року питання роботи парторганізації університету обговорювало Політбюро ЦК КПУ. Його рішення націлило комуністів, весь колектив вузу на успішне виконання завдань, що стоять перед ними в галузі підготовки висококваліфікованих, ідейно озброєних спеціалістів

для народного господарства, соціально-культурного будівництва та науково-дослідницької роботи.

Стан справ в університеті в травні 1969 року розглядало бюро обкому КПУ.

Проте обстановка в університеті продовжувала залишатися незадовільною: успішність студентів знижувалася, стали частими випадки безвідповідального ставлення окремих осіб до партійних та трудових обов'язків. Мали місце факти затиску пранципової критики.

У лютому ц. р. професора О. Юрженка наказом Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР увільнено від обов'язків ректора університету. Здавалося б, обстановка повинна нормалізуватися. Але О. Юрженко не зробив для себе висновків. Як незабаром стало відомо, навколо нього почали формуватися прибічники його поглядів, особливо на хімічному факультеті. Ці прибічники почали протиставляти себе партійному бюро хімічного факультету.

Усе це спонукало, продовжує О. В. Сурилов, газету «Правда» опублікувати статтю «Идержки доверчивости», яка, в цілому, на думку партійного комітету вірно відобразила факти неблаговидної діяльності колишнього ректора університету О. Юрженка.

Звичайно, в діяльності професора О. Юрженка, як ректора, мали місце також деякі позитивні моменти, але, у кінцевому рахунку, ця діяльність принесла невелику шкоду розвитку університету. Ця діяльність ще раз потребує принципової і гострої оцінки з тим, щоб викоринити усе негативне з стін університету, не допустити недоліків в керівництві вузом у майбутньому.

Майбутнє вузу, продовжує секретар парткому, це розширення числа спеціальностей, збільшення кількості кафедр, наукових та учбових лабораторій, відкриття нових факультетів.

Згідно перспективного плану розвитку університету на 1971—1980 рр. передбачено збільшення контингенту студентів денного навчання, дальший розвиток матеріальної бази університету. Потрібно буде ввести в діло нові учбові корпуси, гуртожитки і ідальні, спортивні комплекси, читальні зали і т. д.

Майбутнє університету повинно характеризуватися і підвищеними вимогами до науково-педагогічних кадрів.

За успішну реалізацію перспективного плану розвитку університету несуть відповідальність, перш за все, партійна організація в цілому та кожен комуніст і член колективу зокрема.

Партійна організація зобов'язана вжити заходів для того, щоб в університеті склалась нормальна обстановка для ділового співробітництва, яка сприяла б зміцненню дисципліни, розвитку почуття відповідальності за доручену справу, за діло товаришів по роботі. Партійна організація повинна зробити все для того, щоб в університеті склалась атмосфера взаємоповаги, неприми-

ренності до недоліків, атмосфера критики і самокритики.

Висока ефективність наукової роботи, змістовні лекції, практичні та семінарські заняття, цікаві форми виховної роботи, постійні творчі пошуки — ось маяки, по яких ми повинні постійно звертати свій курс.

Доповідь закінчена. В її обговоренні взяли участь доктор філологічних наук І. М. Дузь, завідувач кафедрою історії КППС професор І. В. Ганевич, заступник декана юридичного факультету доцент Л. М. Стрельцов, доцент кафедри економічної географії Л. Х. Калустян, секретар партійного бюро хімічного факультету А. А. Еннан, доцент кафедри історії КППС І. Г. Леонов та інші. З приводу порушеного в газеті «Правда» питання на зборах виступив тов. Юрженко.

Товариші схвалили доповідь, з якою виступив секретар партійного комітету професор О. В. Сурилов.

Стаття в газеті «Правда» «Идержки доверчивости» визнавалась вірною і вчасною. Виступаючи наводили окремі факти зловживань, грубого адміністрування, затиску критики, ігнорування рі-

шень партійного комітету університету колишнім ректором О. Юрженком. Кожен виступ був проникнутий партійною пристрасністю, спрямований на поліпшення учбово-виховного процесу в майбутньому, створення ділової, товариської атмосфери в колективі.

Ректор університету професор О. В. Богатський присвятив свій виступ питанням розвитку ленінських норм партійного життя, активізації діяльності громадських організацій вузу, створення атмосфери взаємоповаги, довіря, які сприяли б виконанню основного завдання — підготовці високоосвічених, відданих справі партії, народу спеціалістів.

У роботі зборів взяли участь секретар Центрального райкому партії міста Одеси Є. Н. Когул, завідувач відділом науки та учбових закладів обласного комітету партії А. П. Чередниченко, а також секретар обкому КПУ Л. В. Гладка, яка виступила з промовою.

З заключним словом виступив секретар партійного комітету університету професор О. В. Сурилов.

Партійні збори прийняли постанову з обговорюваного питання.

ВИТЯГ З ПОСТАНОВИ ПАРТІЙНИХ ЗБОРІВ

Обговоривши статтю «Идержки доверчивости», яка опублікована в газеті «Правда» 17 травня 1970 р. і доповідь секретаря парткому тов. О. В. Сурилова партійні збори відзначають, що в статті вірно вказано на ряд неправильних дій, які мали місце в стилі керівництва університетом з боку його колишнього ректора О. Юрженка.

Порушуючи принципи одноособового керівництва і колегіальності, О. Юрженко культивував негідну практику фаворитизму, висував на керівні посади співробітників, які не заслуговували цього.

Цих співробітників колишній ректор вводив до складу вчених рад факультетів, надавав їм ті чи інші привілеї.

Нерідко колишній ректор університету О. Юрженко ставав на шлях грубого адміністрування і затиску критики.

Після звільнення від обов'язків ректора тов. О. Юрженко не зробив для себе відповідних висновків.

Партійні збори постановляють:

1. Вважати статтю «Идержки доверчивости», опубліковану в газеті «Правда», вчасною і вірною.
2. Засудити непристойну діяльність колишнього ректора університету тов. Юрженка, який своїми невірними діями наніс серйозну шкоду розвитку університету.
3. За затиск критики, за розправу за критику, за порушення принципу поєднання одноособовості і колегіальності керівництва, за неправильний, непартійний під-

бір кадрів оголосити тов. Юрженкові сувору догану із занесенням до облікової картки. Вивести тов. Юрженка зі складу парткому.

4. Для нормалізації обстановки в університеті вважати недоцільним подальшу роботу тов. Юрженка в університеті.

5. За серйозні недоліки в організації роботи лічильної комісії при проведенні звітних-виборчих зборів 26—27 листопада 1969 р. голові лічильної комісії тов. Пріснову вказати.

6. Партійному комітету, ректорату вжити необхідні заходи для створення в університеті ділової, товариської атмосфери. Зміцнити всі ланки університету комуністами.

7. Зосередити зусилля усього колективу на вирішенні завдань наукової, учбової та виховної роботи.

Розширювати підготовку висококваліфікованих спеціалістів, вдосконалювати навчальний та науковий процеси. Виховна робота повинна бути спрямована на те, щоб вжити елементи кар'єризму в окремих членів колективу, інтриги, намагання певних осіб незаслужено запламувати товаришів по роботі, факти байдужості до виконання партійного і громадського обов'язку.

8. Партійні збори вважають за необхідне роз'яснити статтю «Идержки доверчивости» на засіданні рад і академгруп з метою мобілізації колективу на виконання завдань, що стоять перед ним.

Найпередовіша в світі

Уряд Сирійської Арабської Республіки послав мене до Радянського Союзу для навчання в аспірантурі в Одеському державному університеті.

Я приїхав до Москви в жовтні 1969 року. Зупинились ми в Московському університеті. В той же день побували на Красній площі, в Мавзолеї В. І. Леніна і в Кремлі. А ввечері я разом з товаришами виїхав до Одеси.

Перш, ніж приступити до вивчення основної спеціальності — фізики, треба було вивчити, як слід, російську мову. До приїзду в Радянський Союз я її не знав. В Сирії крім арабської мови вивчав ще англійську, якою теж володів не дуже добре.

В Одесі ми з перших же днів познайомились з одним російським товаришем, який працює в університеті і добре знає англійську мову. Це — А. Гончарук. Він почав нас навчати російській мові з допомогою англійської.

Після занять ми знайомились з містом.

Мені особисто дуже сподобалися одеський порт і Оперний театр, в якому я дивився балет «Лебедине озеро» і слухав оперу «Кармен». Побував також в цирку та кіно-театрах.

Зараз, після восьми місяців перебування в СРСР, завдяки нашому першому вчителю й викладачам, які навчали російської мови, я вже розмовляю, пишу й читаю по-російськи.

Вже почав відвідувати лекції з фізики і досить добре розумію матеріал. Я полюбив російську мову і прекрасне місто Одесу, а також всіх добрих людей, з якими зустрічаюсь.

Моя мета — успішно закінчити аспірантуру, стати кваліфікованим спеціалістом.

Я радий, що навчаюсь у Радянському Союзі, що на власні очі можу спостерігати розвиток науки і техніки. І ще більше радий, що досягнення науково-технічного прогресу поставлене на користь людини-трудівника, служить мирним цілям.

Можу сказати, що радянська наука — найпередовіша в світі. І я дякую її представникам, викладачам Одеського університету за те, що вони передають мені знання з тим, щоб я застосував їх у своїй країні.

РІАД АЛІРАШІ,
аспірант університету
з Сирійської Арабської Республіки.

ШЕВЧЕНКОЗНАВЦІ НА ЗЕМЛІ ОРЕНБУРЗЬКІЙ

Червеної ночі 1847 року під конвоем в Оренбург був доставлений висланий поет Т. Г. Шевченко з наказом на вироку самого Миколи І «Під найсуворіший нагляд і з заборною писати і малювати». Вигнаного зарахували рядовим окремого оренбурзького корпусу і відправили ще далі в степ — в Орську фортецю. Десять років тривало болісне і принизливе життя заслання.

І ось на землю, де жив і впереч заборони продовжував творити непокірний Тарас, прибула велика група вчених — земляків поета, приїхали шевченкознавці з ряду інших міст країни. Тут відбулася чергова, XIX, наукова шевченківська конференція.

Засідання конференції, яку організував Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка АН УРСР ра-

зом з науковими силами Оренбурзького і Орського державних педагогічних інститутів, проходили в Оренбурзі і Орську.

Член-кореспондент АН УРСР, лауреат Ленінської премії Є. П. Кирилюк, доповіддю якого на тему «В. І. Ленін і розвиток радянського шевченкознавства» відкрилась конференція, схвилювано говорив про те, які почуття переживають учені, ступивши на священну братню землю Оренбуржя. За дорученням уряду України він вручив пам'ятні шевченківські медалі Оренбурзькому педагогічному інституту імені Чкалова, його ректорові А. М. Лосеву, докторові історичних наук В. І. Ананьєву, доцентів інституту І. Т. Ізотову, місцевому літературознавцеві, авторів ряду праць і книжок про кобзаря Л. Н. Большакову.

Нові відомості дістали слухачі з доповіді доктора філологічних наук, лауреата Ленінської премії Ф. Я. Прийми (Ленінград). Для представників Оренбурга і Орська цінними були доповіді про літературне спілкування оренбурзьких засланих Шевченка, Желіговського, Плещеева, яку зробив науковий працівник Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка М. М. Павлюк.

Мові, естетичним поглядам, сатиричності та іншим сторонам поетичної спадщини великого Кобзаря було присвячено понад 30 доповідей.

Учасники конференції відвідали дорогі шевченківські місця. В Орську, де споруджено чудовий пам'ятник Тарасові Григоровичу, посланці України привезли землю з могили поета.

Готуючись гідно відзначити 100-річчя з дня народження Володимира Ілліча Леніна, комсомольські організації вищих учбових закладів Львова, Харкова, Києва, Дніпропетровська виступили ініціаторами проведення Ленінського огляду студентських груп. ЦК ЛКСМУ разом з Міністерством

В справжню школу політичного і трудового гарту, школу господарювання перетворилися студентські будівельні загони, які споруджували об'єкти на Україні, в Казахстані, Красноярському краї, Тюменській області, на Далекому Сході. За чотири роки студентами республіки освоєно

ЗВІТУЮТЬ СТУДЕНТИ

вищої і середньої спеціальної освіти УРСР схвалили це починання.

В багатьох вузах створено меморіальні кімнати і музеї В. І. Леніна, де відбуваються урочисті випуски молодих спеціалістів, прийом дощав ВЛКСМ, рекомендації кращих комсомольців в партію, зустрічі з старими комуністами, тематичні вечори.

Добре попрацювали студентські проектно-конструкторські бюро. Вони виконали для народного господарства робіт на суму близько двох мільйонів карбованців. 60 тисяч юнаків і дівчат взяли участь у Всесоюзному конкурсі студентських наукових робіт з проблем суспільних наук, історії ВЛКСМ, міжнародного молодіжного руху.

понад 240 мільйонів карбованців капіталовкладень.

Про це йшлося 22 травня на зустрічі у ЦК ЛКСМУ з комсортами кращих студентських груп — переможцями Ленінського огляду.

На зустрічі виступили секретар ЦК ЛКСМУ Г. І. Ревенко, міністр вищої і середньої освіти УРСР Ю. М. Даденков, заступник міністра сільського господарства УРСР Н. М. Козирев, комсорта студентських груп.

Переможцям Ленінського огляду були вручені Почесні грамоти ЦК ЛКСМУ.

Учасники зустрічі відвідали Київський філіал Центрального музею В. І. Леніна, ознайомились з визначними місцями столиці України.

Дружинники на вахті

Непогано працює добровільна народна дружина нашого університету. Особливо добре ставляться до виконання громадського обов'язку дружинники факультету романо-германської філології. Вони своєчасно виходять на патрулювання, пильно стежать за дотриманням порядку у своїй зоні.

Очолує дружину викладач Г. Шевченко, його заступник — В. Лазаренко.

Сам Г. Шевченко, вийшовши одного разу на чергування, раптом почув крик. Хтось кликав на допомогу. Тов. Шевченко негайно кинувся доганяти злочинця. Ризкуючи життям, він затримав його і здав у відділення міліції Жовтневого району. Начальник Жовтневого райвідділу міліції подякував дружиннику за затримання злочинця.

М. ІВАНОВ,
заступник начальника штабу
ДНД університету.

Іспити приймає доктор філологічних наук І. М. Дузь. «Що я чую?» — промовляє він.

Фото Г. М'ягкова.

ВАЖЛИВА ТЕМА

В СЕНАРОДНОЮ любов'ю і пошаною користуються у нас художні твори, в яких з історичною достовірністю розкривається більш як піввіковий подвиг народу-трудівника і воїна, непохитна стійкість і мужність захисників першої в світі країні соціалізму. Легендарні герої Жовтня і громадянської війни, Чапаєви і Щорси, Котовські і Боженки й інші безіменні «вершники революції» навично ввійшли в художній літопис нашого народу.

Книги про героїв тих немертвих літ — «Залізний потік» О. Серафимовича, «Чапаєв» Д. Фурманова, «Розгром» О. Фадеева, «Вершники» Ю. Яновського, «Загибель ескадри» О. Корнійчука, «Як гартувалася сталь» М. Островського, «Олександр Пархоменко» П. Панча та інші твори відіграли виняткову роль в духовному формуванні того покоління, яке відстояло свободу і незалежність нашої Батьківщини в роки війни.

Всесвітньо-історична перемога, здобута Радянською країною в смертельному поєдинку з ударними силами імперіалізму в роки другої світової війни, запалила

митців на створення нових художніх полотен, в яких на весь зріст постав образ радянського народу, народу-воїна, народу-переможця.

Комуністична партія завжди надавала і надає великого значення військово-патріотичному вихованню нашого народу засобами художнього слова, націлює радянських письменників на всебічне розкриття теми народного подвигу, на художнє осмислення причин і наслідків останньої війни. Свідченням пильної уваги партії до важливої ділянки ідеологічного фронту може бути Всесоюзна нарада, присвячена висвітленню військово-патріотичної теми в художній літературі, яка відбулася в Москві 19—20 травня цього року. В її роботі взяли участь письменники всіх союзних республік, воїни армії і флоту, громадські діячі. Учасники наради обговорили доповідь «Проблеми і завдання військово-художньої літератури», яку зробив Вадим Кожевников.

У виступах більшості учасників наради досить чітко відзначено, що кровна спорідненість Збройних Сил і радянської літератури, яка складалася вже з перших років Ра-

дянської влади, є нашим великим суспільним здобутком. Загальновідомо, як багато зробили у висвітленні оборонної теми такі російські письменники, як В. Вишневський, П. Павленко, А. Гайдар, М. Тихонов, М. Шолохов, Л. Соболев, письменники інших братніх літератур — В. Лацис, І. Мележ, І. Шам'якін, Ш. Рашидов, Х. Гуляш, С. Бакбергенов.

Помітний вклад в розвиток патріотичної теми внесли українські письменники. Назвемо хоч би такі твори, як драма О. Корнійчука «Фронт», романи О. Гончара — «Прапорносці», «Людина і зброя» і недавно опублікований його роман «Циклон», повісті В. Козаченка «Атестат зрілості», «Листи з патрона», роман Л. Первомайського «Дикий мед», романи М. Стельмаха «Правда і кривда», «Дума про тебе». Читаючи ці книги, можна бачити, як на зміну Чапаєву, Щорсу і Корчагіну закономірно прийшли в нашу літературу герої «Молодої гвардії», професор Буйко і Хома Хаецький, Ляля Убийвовк і Варвара Княжич, Огнев і Марко Безсмертний.

Виняткова роль художнього слова у військово-патріотичному ви-

хованні радянської молоді — носія героїчних традицій своїх батьків. Можливості тут, здається, невичерпні. Так, наприклад, в щоденній роботі з студентською молоддю, яка живе, працює і навчається в місті-герої Одесі можна послатися і на його славні історико-революційні традиції, а також звернутися до художніх, літературно-критичних і публіцистичних творів, що час від часу появляються з-під пера місцевих майстрів слова. Адже військово-патріотична тема досить чітко визначилася в таких, наприклад, книгах одеських авторів, як «Палачий берег», «Хаджибей», «Твій син, Одесо», «Високий острів», «Санта Марія», «Дім без адреси», у поетичних творах Є. Бандуренка, В. Гетьмана, В. Бершадського, І. Рядченка, О. Уварова, Б. Нечерди, С. Данилова та ін.

Виховне значення мають нові дві книги: літературно-критичний нарис П. Маркушевського «За землю Радянську Кобзар воював» і альманах «Цих днів не змовкне слава», виданий до дня Перемоги Політичним управлінням Червонопрапорного Одеського військового округу. Багато повчального читач знайде у вміщених в альманасі спогадах учасників війни Я. Бреу-

са («Батальйон відважних»), Н. Рижі («Артилерія в боях за Одесу»), Є. Скворцова («По Берліну!»), у творах Г. Карева, Ю. Трусова, І. Неверова, Ю. Усиченка та ряду інших авторів.

Цікаві нариси про героїв невидимого фронту, які діяли в глибокому тилу ворога у роки Вітчизняної війни, публікує на сторінках університетської газети В. П. Цветков — в минулому активний учасник групи радянських розвідників, а сьогодні — співробітник університету.

Одним із важливих завдань нашого літературного фронту є послідовне розвінчування різного роду, а особливо з ворожого нам імперіалістичного табору, фальсифікаторів історії другої світової війни. Увагу учасників згадуваної вище наради на це звернули у своїх виступах генерал-полковник М. Калашник і Маршал Радянського Союзу О. Єрьоменко.

Всесоюзна нарада, яка щойно відбулася в Москві, підказує всім нам не забувати в своїй практичній роботі про дійову силу художнього слова і вміло підпорядковувати його благородній справі — військово-патріотичному вихованню студентської молоді.

В. ШАПОРЕНКО.

У слов'ян, як і в інших народів, поняття про писемну, літературну мову починає викристалізовуватись, формуватись з того часу, коли їхня усна мова починає передаватись і в просторі, і в часі буквено-звуковим письмом. Про це, до речі, свідчить і сама назва зафіксованої буквено-звуковим письмом у того чи іншого народу його рідної усної мови. Букви, вживані в письменстві сучасних народів, — це колишні зарубки, «черты и резы», знаки, які до того використовували люди, щоб згадати якісь події, факти, речі. Згодом, коли люди навчилися розчленовувати свою мову на речення, слова, склади, звуки, деякі із цих уже давно відомих знаків стали знаками окремих звуків.

У праслов'янській мові у значенні «будь-який знак» могли вживатись три слова: **буки, кнѣги, письмен.** Коли ж слов'яни почали фіксувати, передавати звуки своєї мови на письмі, ці назви

стали назвами і знаків окремого звуку. Так, у IX—XIII ст.ст. у всіх слов'ян слова **буки, письмен** могли вживатись або в значенні «знак, яким передається звук мови», або в значенні «сукупність знаків, якими передаються звуки мови, алфавіт». Так, у східних слов'ян і болгар слово **бука** і тепер уживається в значенні «знак звуку», а в сербів слово **буквица** вживається в значенні «сукупність знаків, якими передаються звуки, алфавіт».

Від основ назв знаків звуків **письмена, кнѣги** утворились і назви зафіксованої цими знаками на якомусь матеріалі усної мови. Так у східних слов'ян X—XIII ст.ст. зафіксована буквами усна мова стала називатись **письменнык ензыкь**, суч. рос. **письменный язык**, суч. укр. — **писемна мова**; у чехів **спісовны язык**, у сербів, болгар — **книжовен язык**.

У давніх латинян у значенні «знак, буква» вживалось слово

література, яке могло вживатись у таких значеннях: уміння, мистецтво писати букви; азбука, рукопис, твір, взагалі — писемність. У латинській мові від слова **літера** утворився і прикметник **літературний** (лат. **литтератус**), який спочатку вживався в значенні «письменний, тобто той, що знає букви, вміє писати й читати», а потім і в значенні «високоосвічений».

Латинські слова **літера, література, літературний** спочатку поширилися у західноєвропейських мовах, з яких згодом і були запозичені в російську та українську мови. Так, в українській мові слово **література** в значенні «буква» було вже відоме в XVII ст., а слова **література** в значенні «сукупність написаних творів», **літературний** у значенні «стосовний до літератури» почали вживатись у наших мовах тільки з кінця XVIII ст. І саме з цього часу в значенні «звукова мова, передана літерами» і почав вживатись у нас як синонім по тер-

міну «писемна мова» новий термін — «літературна мова», а в російській мові — «литературный язык». У такому широкому значенні, у значенні «звукова мова, передана буквами, літерами з усіма її особливостями». Термін «літературна мова» може вживатись ще й тепер. Однак у працях радянських і зарубіжних дослідників історії літературної мови термін «писемна мова» і «літературна мова» можуть уживатись і в іншому, точніше окресленому значенні. Так, термін «писемна мова» тепер може вживатись в таких значеннях: а) передача шляхом копіювання буквено-звуковим письмом усної мови з усіма її фонетико-граматичними й лексичними особливостями; б) мова, яка користується буквено-звуковим письмом; саме цим вона і відрізняється від тих мов, що таким письмом ще не користуються.

А. МОСКАЛЕНКО,
доцент.

ВЕЛИЧ ДУШІ

Нещодавно я одержав листа від колишнього командира полку, нині генерал-майора у відставці Г. Г. Орлова, який проживає у м. Калінінграді.

Хвилювання охоплює нас, коли тепер, чверть віку тому, бережливо відкриваємо солдатські трикутники-листи, одержані з передової в роки Великої Вітчизняної війни. Ми бачимо велич душі, гарячість почуттів, непохитну віру в перемогу захисників Вітчизни.

Скільки років серед інших береже Марія Родіонівна листа чоловіка Петра Степановича Нестерова, колишнього воїна 140-го ордена Олександра Невського мінометного полку! Свої думки, почуття автор листа висловив у віршованій формі. Нехай прискіпливий читач не осудить за ті погрешності в версифікації, в образній системі, адже автор менше всього тоді думав про публікацію вірша. Він писав про те, що його хвилювало в даний момент, на аркуш лягав рядок за рядком так, як вони склалися в його серці. А поетична обдарованість П. С. Нестерова, безсумнівно, була. І хто знає, як склалась би доля воїна-однополчанина, коли б не ворожа куля, яка обірвала його життя 10 січня 1944 року південніше Синельниково.

ПЕТРО МАРКУШЕВСЬКИЙ.

Летний дождь хлестал кусты,
И над землянкой ветер злился.
Мне этой ночью снилась ты
И городок далекий снился.

В какой бы ни был стороне,
Какой бы ни свистел мне ветер,
Не надо больше счастья мне,
Чем то, что ты живешь

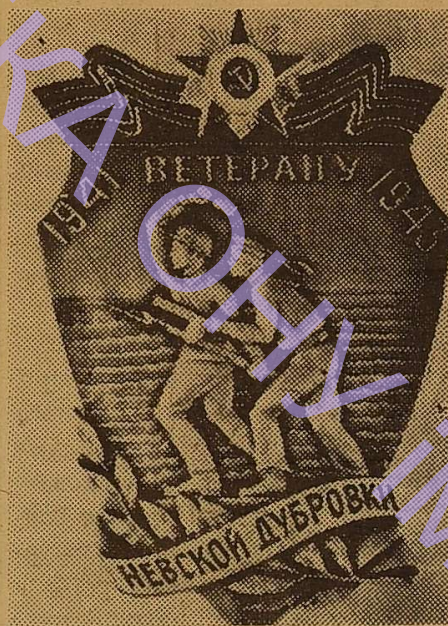
на свете!
Опять весна над русскими
полями,
Ты письма ждешь, недели
торопя.

Их много с фронтовыми
штемпелями
Скопилось дома у тебя.
Пускай у писем далека дорога,
Но мне от мыслей хорошо

моих,
Ведь эти письма я руками
трогал
И ты, читая, будешь трогать их.
В дыму разрыва небо голубое,
Свистит свинец у самого виска.
Ты далеко, но в этом пекле
боя
Как никогда ты стала мне
близка.
И то, что пули пролетают мимо
Мне верить хочется среди огня,
Что ты со мной присутствуешь
незримо,
Своей любовью бережешь меня.
Пускай в бою проходят дни и
ночи.
Не сдам, сумею все перенести.
Обо мне ты не тревожься
очень.
О сыне думай. Береги, расти.

Ветераны Невської Дубровки

ВETERАНИ НЕВСЬКОЇ ДУБРОВКИ

Невська Дубровка є і співробітники нашого університету — завгосп інституту фізики М. Іванов та робітник Д. Харлапів.

Одеська група ветеранів провадить велику військово-патріотичну роботу з молоддю в школах, училищах, технікумах, військових підрозділах, в робітничих молодіжних гуртожитках, на фабриках і заводах міста Одеси.

Ветерани на конкретних прикладах популяризують героїзм радянських воїнів по захисту міста Леніна у важкі 900 днів і ночей ворожої блокади.

Наша молодь з гордістю шанує подвиг своїх батьків. На фізичному факультеті зустрічі ветеранів зі студентами проводяться щорічно.

За участь у боях з німецько-фашистськими загарбниками Рада Ленінградського військового округу нагородила спеціальним знаком «Ветерану Невської Дубровки» тт. Іванова та Харлапєва.

В ГОДИНУ ДОЗВІЛЛЯ

ГУМОР

«КВН» висунув лозунг, я з ним згоден: «складемо наші задовільні знання на добре і відмінно».

Сесія — це бій. Виграти його, наше завдання.

П'ятірку одержати легше, ніж трійку: п'ятірку одержують з першого разу, а трійку, буває, тільки з двадцятого заходу.

Знай, що дні навчання — це свято, а шкідливо, коли свято кожен день.

Якщо тобі дадуть лінзу і попросять показати фокус, кажи, що прийшов складати екзамен, а не показувати фокуси.

Не впадай у відчай при зава-лах, пам'ятай: другорічник найбільш сучасна людина. Хоч і не все життя, але значно більшу частину його він вчиться і буде вчитись.

«Рідна моя. Писати тобі листи — для мене велике свято. Я бажаю, щоб ця подія мого особистого життя завжди перетворювалась на всенародне свято. А цього можна досягти тільки шляхом послання листів у дні перед календарними святами...»

РІЗНИЦЯ

Літня жінка запитує маленького хлопчика:
— Ти ходиш в школу?
— Ні, мене туди посилають.

ТЕЖ ГІМНАСТИКА

Пацієнт — лікарю:
— Що робити, я дуже розтовстів.

— Треба займатись гімнастикою.
— Та я й так кожний день ходжу пішки на роботу.
— Тоді попробуйте їздити трам-ваєм.

ЕКОНОМІЯ

Після закінчення навчального року другокласник Петрик прибіг додому і радісно закричав:

— Тату, мамо, я зробив для вас економію!
— Яку економію?
— Вам не доведеться в цьому році купляти мені підручники.
— Чому?
— Я залишився ще на рік у другому класі.

ДЕБЮТ.

Фотоєтюд Г. М'ЯГКОВА.